

Sygn. akt V U 3250/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku S. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek odwołania S. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 13 listopada 2014 r.

znak (...)

I. **zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 13 listopada 2014 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. P. prawo do zwiększenia wysokości jego emerytury o ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy,**

II. **stwierdza, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.**

Sygn. akt: V U 3250/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 13 listopada 2014 r. znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., odmówił wnioskodawcy S. P. prawa do deputatu węglowego wskazując, że osobie pobierającej emeryturę na podstawie art.184 w zw. z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przysługuje deputat węglowy w formie ekwiwalentu pieniężnego, o ile ostatnio przed przejściem na emeryturę była zatrudniona na kolei i przysługiwał im deputat węglowy za to zatrudnienie, z tytułu którego powstało prawo do emerytury. Organ wskazał, że ubezpieczonemu przyznano emeryturę na podstawie w.w. przepisów ustawy emerytalnej, przy czym bezpośrednio przed przejściem na emeryturę nie był on zatrudniony na kolei, gdyż ostatni pracodawca (...) S.A. posiadał uprawnienia kolejowe w okresie od 1 stycznia 1983 r. do 30 czerwca 1991 r. i w tym tylko okresie deputat węglowy był wypłacany.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył S. P., wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do deputatu węglowego. Zarzucił naruszenie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej. W uzasadnieniu stanowiska podniósł, że inni jego byli współpracownicy z okresu zatrudnienia (...) S.A. otrzymali emeryturę na tych samych zasadach wraz z ekwiwalentem.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, przywołując dodatkowo przepis art. 74 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (t.j.: Dz. U. z 2014 r., poz. 1160 z późn. zm.), będący podstawą rozstrzygnięcia.

Sąd ustalił:

S. P. urodził się (...) W dniu (...) ukończył 60-ty rok życia. W dniu 1 kwietnia 2011 r. wystąpił do organu rentowego z pierwszym wnioskiem o emeryturę. Na podstawie dołączonych do wniosków dokumentów organ rentowy ustalił, że ubezpieczony udowodnił okresy składkowe w wymiarze 28 lat, 1 miesiąca i 5 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 miesiąca i 15 dni oraz legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 23 lat, 3 miesięcy i 15 dni. Mimo to decyzją z dnia 27 kwietnia 2011 r. organ emerytalny odmówił wnioskodawcy przyznania prawa do świadczenia na podstawie art., 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej, gdyż ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu. Do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych ZUS zaliczył wnioskodawcy okres pracy na kolei i okresy równorzędne, w łącznym wymiarze 13 lat i 6 miesięcy, przypadające w okresach: od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1982 r. i od 1 stycznia 1983 r. do 30 czerwca 1991 r.

Po przedłożeniu przez wnioskodawcę dokumentów stwierdzających ustanie jego zatrudnienia, ZUS decyzją z dnia 3 czerwca 2011 r. przyznał ubezpieczonemu emeryturę na podstawie art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poczynając od 1 maja 2011 r., tj. od daty spełnienia warunków do przyznania świadczenia.

W dniu 15 września 2014 r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie mu ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy. Decyzją z 24 września 2014 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do deputatu węglowego wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił 15 lat pracy na kolei, a jedynie 13 lat i 6 miesięcy takiej pracy.

Ponowny wniosek o przyznanie mu ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy wnioskodawca złożył dnia 2 października 2014 r., żądając doliczenia do okresu pracy górniczej okresu pełnienia zasadniczej służby wojskowej od 22 kwietnia 1971 r. do 12 kwietnia 1973 r. Organ rentowy rozpatrzył w.w. wniosek ubezpieczonego odmownie, wydając decyzję z dnia 13 listopada 2014 r., zaskarżoną w niniejszej sprawie.

Dowód: - akta emerytalne ZUS: wniosek z dn. 1.04.2011 r. – k. 1-4; staż pracy w warunkach szczególnych – k. 31; karta przebiegu zatrudnienia – k. 33; decyzja z dn. 27.04.2011 r.; decyzja z dn. 3.06.2011 r.; wniosek o ekwiwalent z dn. 15.09.2014 r. – k. 47; decyzja z dn. 24.09.2014 r. – k. 49; wniosek z dn. 2.10.2014 r. – k. 50; decyzja z dn. 13.11.2014 r.

Zatrudnienie ubezpieczonego przebiegało następująco:

W okresie od 11 czerwca 1970 r. do 15 stycznia 1971 r. ubezpieczony zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy jako torowy w Przedsiębiorstwie (...) S.A. we W. (dawniej Przedsiębiorstwo (...) w P. Kierownictwo (...) Nr (...) G.).

Od 16 stycznia 1971 r. do 18 marca 1974 r. zajmował na pełen etat stanowisko robotnika w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w P.. Służbę wojskową odbył w okresie od 22 kwietnia 1971 r. do 12 kwietnia 1973 r.

W okresie od 23 marca 1974 r. do 31 marca 1975 r. ubezpieczony zatrudniony był w dawnym Przedsiębiorstwie (...) w Ś. w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca samochodowy.

W okresie od 15 kwietnia 1975 r. do 30 kwietnia 2011 r. ubezpieczony zatrudniony był w (...) S.A. (dawniej kolejno: Przedsiębiorstwo (...) w P. ((...)10), (...) Zakład (...) ((...)), Zakłady (...), Przedsiębiorstwo (...)((...)), Przedsiębiorstwo (...) S.A. w P. ((...) S.A.)w pełnym wymiarze czasu pracy. Początkowo był zatrudniony na okres próbny do 28 kwietnia

1975 r. na stanowisku kierowcy, następnie na stanowiskach kierowcy i montera nawierzchni kolejowej (torowego) – na budowach eksportowych realizowanych w NRD, po skierowaniu przez (...) w P. . Do dnia 31 grudnia 1998 r. korzystał z urlopu bezpłatnego w okresach: od 1 lipca 1990 r. do 24 września 1990 r., od 22 stycznia do 31 stycznia 1993 r. i od 21 lutego do 4 marca 1994 r.

(...) S.A. posiadał uprawnienia kolejowe od dnia 1 stycznia 1983 r. do 30 czerwca 1991 r. i w tym czasie przysługiwał wnioskodawcy deputat węglowy, którego wypłata została przedłużona do 30 listopada 1991 r.

Dowód: - w aktach emerytalnych ZUS: zaświadczenie – k. 7; kopia książeczki wojskowej – k. 51-53; świadectwo pracy – k. 9; świadectwo pracy – k. 11 -13; pismo z dn. 22.10.2014 r. – k. 56; kopia pisma z dn. 7.12.1991 – k. 57-58.

- a aktach osobowych: - świadectwa pracy, angaże, umowy o pracę, angaże .

Sąd zważył:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art.74 ust.1 ustawy z 8 września 2000r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (Dz.U. z 2000r. Nr 84, poz.948) byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznana na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z 12 czerwca 1975r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznana na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego w formie ekwiwalentu pieniężnego. W myśl ust.3 powyższego przepisu deputat węglowy przysługuje również emerytowi lub renciście, który pobiera emeryturę lub rentę z tytułu zatrudnienia w okresach równorzędnych z okresami zatrudnienia na kolei, oraz osobie której przyznano kolejową emeryturę lub rentę w drodze wyjątku. Prawo do deputatu węglowego nie przysługuje jednak emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty. Z kolei ustęp 10 powołanego przepisu stanowi, że emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania prawa do emerytury lub renty. Zgodnie zaś z ustępem 11 prawo do pobierania ekwiwalentu pieniężnego ustaje lub ulega zawieszeniu wraz z ustaniem prawa do emerytury lub renty.

Z powyższego uregulowania wynika, że prawo do deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego takiemu emerytowi lub renciście, będącemu byłym pracownikiem kolejowym, który nabył prawo do emerytury lub renty na podstawie zatrudnienia na kolei, przy czym prawo do deputatu węglowego powstaje na rzecz emeryta lub rencisty z chwilą przyznania mu prawa do emerytury lub renty i jest to prawo nowe ,tj. niezależnie od tego, że dana osoba otrzymywała deputat w trakcie zatrudnienia na kolei. Wniosek taki wynika wprost z przytoczonego wyżej przepisu art.74 ust.10 ustawy z 8 września 2000r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...). W tym miejscu wskazać należy na tezę wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 7 marca 2012r. w sprawie III AUa 1699/11 (Lex nr 1238743), w której Sąd ten stwierdził, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy właśnie na podstawie tego zatrudnienia nabyli emeryturę lub rentę; tym samym nabycie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w oparciu o zatrudnienie wykonywane poza koleją, wyklucza skuteczne przyznanie prawa do deputatu węglowego i nie zmienia tego fakt wcześniejszego wykonywania pracy na kolei, czy też pobierania renty kolejowej, gdyż jak wynika z art.74 ust.11 ustawy z 2000r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) wraz z ustaniem zatrudnienia na kolei, czy też ustaniem prawa do renty kolejowej, ustaje prawo do deputatu węglowego. Zatem istotne jest ustalenie, czy przyznana renta w oparciu o przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych została ustalona na podstawie zatrudnienia kolejowego i wówczas prawo do deputatu węglowego przysługuje, czy też zatrudnienia poza koleją, co uniemożliwia nabycie prawa do tego świadczenia. Powyższe orzeczenie dotyczy osoby, która pobierała świadczenie w postaci renty z tytułu niezdolności do pracy, ale z uwagi na tożsamość uregulowania zachowuje ono aktualność również do osoby pobierającej emeryturę.

Odnosząc przedstawione wyżej uregulowania do okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że organ rentowy nieprawidłowo ustalił, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do przyznania mu prawa do deputatu węglowego, gdyż emerytura, którą nabył nie jest emeryturą z tytułu zatrudnienia na kolei w wymiarze 15 lat, a nadto bezpośrednio przed emeryturą nie był zatrudniony na kolei w rozumieniu.

Jak wynika z akta emerytalnych, organ rentowy w zaskarżonej decyzji, przyznając ubezpieczonemu emeryturę na podstawie art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uwzględnił do stażu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia ubezpieczonego w wymiarze 23 lat, 3 miesiące i 15 dni, w tym stażem pracy na kolei w wymiarze 13 lat i 6 miesięcy, posiłkując się wydanym na tą okoliczność zaświadczeniem (...) S.A. z dn. 29 marca 2011 r. Tymczasem w ocenie Sądu do pracy na kolei należało uznać wnioskodawcy jego okres zatrudnienia od 11 czerwca 1970 r. do 15 stycznia 1971 r. (7 miesięcy i 3 dni) na stanowisku torowego w Przedsiębiorstwie (...) S.A. we W. (dawniej Przedsiębiorstwo (...) w P. Kierownictwo (...) Nr (...) G.) oraz okres zatrudnienia w (...) S.A. od 18 kwietnia 1975 r. do 30 listopada 1991 r., (16 lat, 7 miesięcy i 13 dni). Jakkolwiek okresy te nie mogły być podstawą emerytury kolejowej, gdyż wnioskodawca do 31 grudnia 2008 r. nie osiągnął wieku emerytalnego 60 lat, co było konieczne w świetle treści art. 40 w zw. z art. 50 ustawy emerytalnej, to w.w. okresy pracy w kolei były wystarczające do przyznania wnioskodawcy emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, tj. w oparciu o art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej, a to z uwagi na treść § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Zgodnie z nim do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (...).

Takimi okresami zatrudnienia w kolei były w.w. okresy pracy wnioskodawcy w jednostkach organizacyjnych podległych resortowi komunikacji, będących poprzednikami prawnymi (...) S.A.

Podsumowując, Sąd uznał, że na dzień ustalania wnioskodawcy prawa do emerytury decyzją z dnia 3 czerwca 2011 r., wystarczające było zaliczenie mu do stażu szczególnego jego zatrudnienia na kolei we wskazanych wyżej okresach, przekraczających 15 lat. Tym samym należało uznać, że prawo do emerytury przysługuje wnioskodawcy także na podstawie zatrudnienia kolejowego i w konsekwencji rodzi po jego stronie prawo do deputatu węglowego, na mocy art. 74 ust. 1 ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., orzekając jak w sentencji.

W punkcie II wyroku Sąd ustalił, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z treścią art. 118 pkt. 1a ustawy emerytalnej, w przypadku ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego – organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni, przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu do Zakładu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Istotnym dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy było zatem ustalenie, czy organ rentowy przekroczył termin do ustalenia prawa wnioskodawcy do emerytury.

Analizując materiał dowodowy zgromadzony w sprawie Sąd ustalił, że wydając zaskarżoną decyzję, organ rentowy popełnił błędy, skutkujące odpowiedzialnością za opóźnienie w przyznaniu wnioskodawcy świadczenia. W rozpoznawanej sprawie okoliczności niezbędne do przyznania wnioskodawcy prawa do żądanego świadczenia mogły być ustalone prawidłowo na podstawie dokumentacji posiadanej przez ZUS z okresu zatrudnienia. Ponadto organ rentowy kierował się przesłankami, jakie nie wynikają z brzmienia przepisów prawnych, które były podstawą rozstrzygnięcia, a co do których orzecznictwo Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych jest dotychczas jednolite (por. w.w. orzeczenie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dn. 11 stycznia 2011 r., I UZP 4/10).